



Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις

«Ἐντολή γάρ Κυρίου μὴ σιωπᾶν ἐν καιρῷ κινδυνευούσης Πίστεως. Λάλει γάρ, φησί, καὶ μὴ σιώπα... Διὰ τοῦτο καὶ γὼ ὁ τάλας, δεδοικὸς τὸ Κριτήριον, λαλῶ».

(Ὁσ. Θεοδώρου Στουδίτου, ΡG 99, 1321)

Ἐν ὄψει τῆς λεγομένης Μεγάλης Πανορθοδόξου Συνόδου τοῦ 2016

Ἐπιστολὴ τοῦ Καθηγητοῦ Δ. Τσελεγγίδη γιὰ τὸν Διμερῆ Θεολογικὸ Διάλογο Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν στὸ Ἄμμὰν τῆς Ἰορδανίας (15-19.9.2014)*

Ἀριστοτελεῖο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Θεολογικὴ Σχολή
Τμῆμα Θεολογίας
Τομέας Δογματικῆς Θεολογίας
Καθηγητῆς: Δημήτριος Ι. Τσελεγγίδης

541 24 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Τηλ. Γραφ. 2310-996-957, Οἰκ. 2310-342-938

Πρὸς
τὴν Ἱερὰ Σύνοδο
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
Ἰ. Γενναδίου 14
11521 ΑΘΗΝΑ

Θεσσαλονίκη 1-10-2014

Κοινοποίηση: Σὲ ὄλους τοὺς Ἱεράρχες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Μακαριώτατε Ἅγιε Πρόεδρε
Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς,

Γιὰ ἄλλη μιὰ φορά, ὡς Πανεπιστημιακὸς Καθηγητῆς τῆς Δογματικῆς Θεολογίας τῆς Ἐκκλησίας, θὰ ἤθελα νὰ ἀπευθυνθῶ εὐλαβῶς πρὸς Ἐσᾶς, ὡς τὴν Ἀνωτάτη Διοίκηση τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας μας, γιὰ ἓνα σοβαρότατο ἐκκλησιολογικὸ θέμα.

Συγκεκριμένα, πρὶν λίγες ἡμέρες, ζήτησα νὰ ἐνημερωθῶ ἀπὸ κά-

ποιους γνωστούς μου Ἐπισκόπους γιὰ τὸν Διμερῆ Θεολογικὸ Διάλογο Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν, στὸ Ἀμμὰν τῆς Ἰορδανίας (15-19 Σεπτεμβρίου 2014).

Εἰδικότερα, ἐρώτησα νὰ μάθω, ἂν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος συζήτησε ἐν Συνόδῳ καὶ ἔλαβε κάποια ἀπόφαση γιὰ τὸν ἐν λόγῳ Θεολογικὸ Διάλογο.

Καί, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ τρεῖς ἀπὸ τοὺς Ἐπισκόπους αὐτοὺς ἦταν Συνοδικοί, μοῦ ἀπάντησαν πὼς δὲν ἐγνώριζαν τίποτε γιὰ τὸ περιεχόμενο αὐτοῦ τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου.

Τὸ ἴδιο, ἀκριβῶς, συνέβη καὶ μὲ τὴν ἐρώτησή μου σχετικὰ μὲ τὴν Διάσκεψη τῶν Ἀντιπροσώπων ὄλων τῶν τοπικῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στὸ Σαμπεζὺ τῆς Ἑλβετίας.

Οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας –καὶ μάλιστα Συνοδικοί– ἀγνοοῦσαν οὐσιαστικὰ τὸ περιεχόμενο αὐτοῦ τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου.

Καί, ἐνῶ ἡ Γ' Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξη Διάσκεψη (21-28 Νοεμβρίου 1976) ἀπεφάσισε, ὅτι «ἡ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν Θεολογικῶν Διαλόγων ἀκολουθούμενη μεθοδολογία... προϋποθέτει τὴν σχετικὴν πληροφόρησιν τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν διαφόρων ἐξελίξεων τῶν Διαλόγων», δὲν ὑπάρχει στὴν πράξη, ἡ «σχετικὴ πληροφόρησις» οὔτε καὶν στὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ὡς γνωστόν, στοὺς Θεολογικοὺς Διαλόγους συζητῶνται σοβαρότατα θέματα πίστεως καὶ ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. **Πῶς, λοιπόν, εἶναι ἐπιτρεπτό τὰ θέματα αὐτὰ νὰ θεωροῦνται «ἀπόρρητα» καὶ γι' αὐτὸ ἀπροσπέλαστα στὰ πλέον ἀρμόδια πρόσωπα τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ εἶναι οἱ Ἐπίσκοποι στὸ σύνολό τους;**

Γι' αὐτό, κάθε πιστὸς μὲ αἴσθησι εὐθύνης γιὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ, εὐλογα διερωτᾶται, **γιατί κάποιοι, προφανῶς ἠθελημένα, κρατοῦν τοὺς Ἀρχιερεῖς μας σὲ ἄγνοια καὶ γιατί δὲν ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴν Συνοδικὴ ἐνημέρωσι καὶ ἀπόφασή τους, γιὰ τόσο σοβαρὰ θέματα, ποὺ ἀφοροῦν τὴν σύνολη Ἐκκλησία;**

Ὡστόσο, βέβαια, ἡ ἀκριβὴς γνώσι τοῦ περιεχομένου τῶν Θεολογικῶν Διαλόγων, ὅπως καὶ ἡ μετάδοσι τῆς γνώσεως αὐτῆς στὸ πλῆρωμα τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι δικαίωμα ἀλλὰ καὶ ὑποχρέωσι ὄλων τῶν Ἐπισκόπων.

Καὶ σὲ προγενέστερη ἐπιστολή μου (5-10-2009) –μὲ ἀνάλογο ἀφορμῆ– ὑπενθύμισα, ὅτι ἡ Κανονικὴ τάξι τῆς Ἐκκλησίας ἐπιβάλλει:

α) Νὰ γνωστοποιεῖται τὸ θέμα τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου στοὺς

σεπτὸς Ἱεράρχες μας.

β) Νὰ τίθεται τὸ θέμα –ἐξαιτίας τῆς μεγάλης θεολογικῆς σημασίας του– στὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος, προκειμένου νὰ συζητηθεῖ με βάση τὸν ὑπάρχοντα σχεδιασμὸ (Προσχέδιο Κοινοῦ Κειμένου) τῆς ἀρμόδιας Ἐπιτροπῆς, νὰ τοποθετηθεῖ ἐπ’ αὐτοῦ ἡ Ἱεραρχία καὶ νὰ ἐκδώσει τὴν Συνοδικὴ Πρότασή της.

γ) Ὁ Ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας νὰ μεταφέρει τὴν Συνοδικὴ Πρόταση στὸν Θεολογικὸ Διάλογο, καὶ νὰ κινηθεῖ καὶ ὁ ἴδιος ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Προτάσεως.

Ἐπιπροσθέτως, θὰ ἦταν ἐκκλησιολογικῶς ἐνδεδειγμένο, τὸ Κοινὸ Κείμενο, ποῦ ἐνδεχομένως θὰ προκύψει ἀπὸ τὴν Μικτὴ Διεθνῆ Ἐπιτροπὴ, νὰ τεθεῖ στὴν κρίση τῆς ὅλης Ἱεραρχίας μας. Καὶ στὴν συνέχεια, ἡ ἐπ’ αὐτοῦ Συνοδικὴ ἀπόφασή Της νὰ ἀποσταλεῖ στὸ Συντονιστικὸ Κέντρο τῆς ὅλης Ἐκκλησίας, στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο.

Ταπεινῶς, φρονῶ ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ ὀρθὴ ἐκκλησιολογικὴ ἀντιμετώπιση τοῦ συγκεκριμένου αὐτοῦ θέματος, στὴν πράξη. Μόνον ἔτσι, φανερώνεται με πλήρη διαφάνεια ἡ λειτουργία τοῦ ἀγιοπνευματικοῦ Συνοδικοῦ θεσμοῦ τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅμως, δυστυχῶς, *ποτὲ τὰ θέματα τῶν δέκα ἕως τώρα Συνελεύσεων τῆς Μικτῆς Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὸν Θεολογικὸ Διάλογο δὲν τέθηκαν ὑπόψη τοῦ σώματος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, προκειμένου οἱ Ἱεράρχες μας νὰ πάρουν θέση στὰ θέματα αὐτά, Συνοδικῶς. Κατὰ συνέπεια, ποτὲ ὁ Ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, ποῦ μετείχε στὶς Συνελεύσεις τῆς Μικτῆς Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆς, δὲν εἶχε στὰ χέρια του τὴν Συνοδικὴ ἀπόφαση τῆς Ἐκκλησίας του, τὴν ὁποία ὑποτίθεται ὅτι ὑποστήριζε καὶ κατέθετε.*

Ἀλλά, ἂν ἔτσι ἔχουν τὰ πράγματα καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς μας βρίσκονται *σὲ ἄγνοια γιὰ ὅσα ἔγιναν*, πῶς διακηρύσσεται ὅτι ὁ Θεολογικὸς Διάλογος διενεργεῖται ὄχι με τὶς ἐνέργειες ὀρισμένων προσώπων ἢ Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ με ἀποφάσεις ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν κατὰ τόπους αὐτοκεφάλων καὶ αὐτονόμων Ἐκκλησιῶν;

Καί, ἀφοῦ πρὶν πέντε χρόνια ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας μας πῆρε ἀπόφαση, ὁ Ἀντιπρόσωπός της νὰ ἐνημερώνει τὴν Ἱερὰ Σύνοδο καὶ νὰ παίρνει τὴν σχετικὴ Συνοδικὴ Ἀπόφαση κατὰ τὴν μετάβασή του στὴν Συνέλευση τῆς Μικτῆς Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆς, **γιατί οἱ Συνοδικοὶ Ἀρχιερεῖς –παρὰ ταῦτα– κρατῶνται σὲ ἄγνοια;**

Μήπως, ὅμως, τὸ ἴδιο ἀκριβῶς δὲν συμβαίνει καὶ με τὶς Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξες Διασκέψεις, καὶ στὴν προκειμένη περίπτωσι

μὲ τὴν πραγματοποιουμένη αὐτὲς τὶς ἡμέρες Διάσκεψη στὸ Σαμπεζύ, ὅπου προετοιμάζονται θεολογικὰ καὶ ἐκκλησιολογικὰ θέματα, ποὺ θὰ ἀπασχολήσουν τὴν μέλλουσα νὰ συνέλθει τὸ 2016 Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδο τῆς Ὁρθοδοξίας;

Ἄλλά, καὶ μετὰ τὴν Προσυνοδικὴ Διάσκεψη τῶν Ἀντιπροσώπων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στὸ Σαμπεζύ, σίγουρα θὰ ἀκολουθήσουν καὶ ἄλλες παρόμοιες, μέχρι τὴν τελικὴ σύγκληση τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, τὸ 2016.

Ἐξαιτίας, ὅμως, τῆς κορυφαίας σημασίας τῶν ἀποφάνσεών της, εἶναι ἐπιβεβλημένο οἱ Ἀρχιερεῖς μας νὰ γνωρίζουν τὴν ὅλη ἐξέλιξη τῆς θεματολογίας, ποὺ θὰ ἀπασχολήσει τὴν Μεγάλῃ αὐτῇ Σύνοδο, προκειμένου νὰ διαμορφώσουν τὴν ἀρμόζουσα, ὑπεύθυνη, θέση τους.

Ἄλλωστε, μόνο μὲ αὐτὲς τὶς προϋποθέσεις μπορεῖ νὰ ἐκφραστεῖ ἡ δέουσα Συνοδικὴ Διαγνώμη καὶ νὰ ἐπιδοθεῖ στὴν Ἀντιπροσωπεῖα τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας μας, γιὰ τὰ περαιτέρω.

Μακαριώτατε καὶ Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς,

Μετὰ ἀπὸ ὅσα εἶπα ἕως ἐδῶ, ἔρχομαι στὸν κύριο λόγο, ποὺ μὲ ὤθησε νὰ γράψω αὐτὴν τὴν ἐπιστολή.

Καταρχήν, ἡ πρόθεσή μου δὲν εἶναι νὰ μεμφθῶ κανέναν, ἀλλὰ νὰ ἐκφράσω τὴν ἀνησυχία καὶ τὸν προβληματισμό μου, ὡς ἀπλοῦ πιστοῦ καὶ ὡς Καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ τὸν κίνδυνο ποὺ βλέπω νὰ διαγράφεται, σαφῶς, μὲ τὴν ἀπόκλιση ἀπὸ τὴν ἀγιοπνευματικὴ λειτουργία τῆς Συνοδικότητος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἔχω τὴν γνώμη, ὅτι οἱ ἐνεργοῦντες μὲ τὶς παραπάνω ἐσφαλμένες ἐκκλησιολογικῶς πρακτικὲς, δὲν ἐκφράζουν τὴν ταυτότητα τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἀντίθετα, μάλιστα, διολισθαίνουν –ἀνεπιγνώστως, ἴσως– πρὸς τὸν Παπισμό.

Καί, γιὰ νὰ γίνω σαφέστερος, ἐπιτρέψτε μου, νὰ Σᾶς ἐκθέσω τὶς ἐπ’ αὐτοῦ θεολογικὲς ἀπόψεις μου, μὲ κάθε συντομία.

Ὁ Παπισμὸς –πρωτογενῶς– προέκυψε, ὡς συνέπεια τῆς κακοδοξίας του γιὰ τὸν τρόπο τῆς ὑποστατικῆς ὑπάρξεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Κατὰ συνέπεια, εἶναι μία νεώτερη Πνευματολογικὴ αἵρεση. Συγκεκριμένα, οἱ Δυτικοὶ ἔκαναν σύγχυση τῆς Θεολογίας (ἄϊδιες σχέσεις) καὶ Οἰκονομίας (φανέρωση τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμον καὶ τὴν Ἱστορία).

Ἡ σύγχυση, ὅμως, αὐτὴ προέκυψε, ὅταν οἱ Δυτικοὶ ὑποβάθμισαν στὴν ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ τους τὴν χαρισματικὴ παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Βέβαια, στὴν ὑποβάθμιση αὐτὴ προσδιοριστικὴ ση-

μασία είχε ή έκκοσμίκευση καὶ ή άμαρτωλή ζωή, με την προωθητική δύναμη τοῦ έγωκεντρισμοῦ. Ἔτσι, ὀδηγήθηκαν ἀναπόφευκτα καὶ στην υιοθέτηση τοῦ κοσμικοῦ θεσμικοῦ προτύπου τοῦ ιστορικοῦ περιβάλλοντός τους καὶ δόμησαν πυραμιδοειδῶς τὴν Δυτικὴ Ἐκκλησία, **συρρικνώνοντας καὶ περιθωριοποιώντας τὸν άγιοπνευματικὸ θεσμὸ τῆς Συνοδικότητος,** ή ὁποία προσκρούει εὐθέως στὸν έγωκεντρισμὸ τοῦ ἐκάστοτε Πρώτου.

Καὶ ιστορικά, ὅμως, πιστοποιεῖται, ὅτι πρῶτα ὑποβαθμίζεται στὴν ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ ή χαρισματικὴ παρουσία καὶ λειτουργία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ κατόπιν δομεῖται, θεσμικὰ ἐσφαλμένως, ή Ἐκκλησία.

Με ἄλλα λόγια, ή συρρίκνωση τῆς άγιοπνευματικῆς λειτουργίας τῆς Συνοδικότητος τῆς Ἐκκλησίας παραπέμπει ιστορικὰ στὸν θεσμὸ τοῦ Παπισμοῦ, με τὴν κορύφωσή του στὸ κακῶς νοούμενο Πρωτεῖο καὶ τὸ ἐπηρεμένο Ἀλάθητο τοῦ Πάπα, ὁ ὁποῖος ἔθεσε αὐτὸν ὑπὲρ ἄνω καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, πρᾶγμα ποῦ συνιστᾶ ἄλλοτριωμένη θεσμικὴ ἔκφραση «ἐκκλησιαστικοῦ» τύπου, ὁ ὁποῖος, κατὰ τὸν Ἅγιο Γρηγόριο τὸν Παλαμᾶ, εἶναι «τὸ μόνον πάθος ἀνίατον» (Λόγος ἀποδεικτικός, Περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, Λόγος δεύτερος, 2).

Μετὰ ἀπὸ τὰ παραπάνω, νομίζω, ὅτι εὐλόγα διερωτᾶται κάθε ἐκκλησιαστικὰ εὐαίσθητοποιημένος πιστός, μήπως με τὴν ἀκολουθούμενη τὰ τελευταῖα χρόνια μεθοδολογία –ή ὁποία συρρικνώνει συστηματικὰ τὴν άγιοπνευματικὴ λειτουργία τῆς Συνοδικότητος– κάποιος ἐπιδιώκει νὰ τεθεῖ ἑπάνω ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἐπισκόπους καὶ τελικὰ ἑπάνω ἀπ' ὅλη τὴν Ἐκκλησία; Μήπως, ὅμως, με τὸν τρόπο αὐτὸ «κυφορεῖται» καὶ μιὰ κάποια μορφή Παπισμοῦ στὸ χῶρο τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας ή μήπως διολισθαίνουμε κι' ὅλας –πρακτικῶς– πάνω στὶς ράγες τοῦ Παπισμοῦ;

Καὶ τὸ λέγω αὐτό, γιατί ή ὑποβάθμιση τῆς άγιοπνευματικῆς λειτουργίας τῆς Συνοδικότητος τὸ λιγότερο ποῦ κάνει εἶναι νὰ «κυφορεῖ» τὶς προϋποθέσεις τῆς «γεννήσεως» τῆς ἀρρώστιας τοῦ Παπισμοῦ στὴν Ἐκκλησία μας.

Βέβαια, ή κατάσταση αὐτὴ εἶναι γνωστὴ στοὺς «παροικοῦντας» στὴν Ἱερουσαλήμ. Ἦδη ἀπὸ πολὺ καιρό, Ἀρχιερεῖς μας δηλώνουν ἐμπόνως τὴν δυσφορία τους, τὴν άγία ὀργὴ καὶ τὴν ἱερὴ ἀγανάκτησή τους –σὲ στενὸ κύκλο τους– ὅτι δὲν λειτουργεῖ ὀρθά, δυστυχῶς, τὸ Συνοδικὸ Σύστημα τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅταν πρόκειται γιὰ τὰ οὐσιώδη θέματά Της.

Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς,

Ἐδῶ, δέν πρόκειται γιά κάποιο θέμα νομικῆς ἢ Καταστατικῆς ἀπλῶς τάξεως, ἀλλά γιά **πρόσκρουση σέ ἀγιοπνευματικὴ λειτουργία, ἀφοῦ ὁ Τριαδικὸς Θεὸς ἔτσι εὐδόκησε, συνοδικῶς, νὰ ἐκφράζεται θεσμικὰ ἢ Ἐκκλησία Του.**

Ἀπ' ὅσα, λέχθηκαν παραπάνω, ἓνα εἶναι ἀπολύτως σαφές, ὅτι **ὑπάρχει «ἔλλειμμα» Συνοδικότητας.** Αὐτό, πρακτικῶς, σημαίνει **ἔλλειψη βίωσης τῆς χαρισματικῆς παρουσίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀπὸ κάποιους ἐκφραστές τῶν θεσμῶν τῆς Ἐκκλησίας,** καὶ στὴν συγκεκριμένη περίπτωση τοῦ ἀγιοπνευματικοῦ θεσμοῦ τῆς Συνοδικότητας.

Ἡ Συνοδικότητα, ὡς ἀγιοπνευματικὴ λειτουργία τῆς Ἐκκλησίας, ἐγγυᾶται τὴν χαρισματικὴν παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐξίσου σὲ ὅλους τοὺς Ἐπισκόπους, ἐφόσον αὐτοὶ εἶναι «ἐπόμενοι τοῖς ἁγίοις Πατράσιν». Ἄλλωστε, **ἡ Συνοδικότητα** –καὶ ὡς θεσμικὴ ἐκφραση τῆς ταπεινώσεως τῶν Ἐπισκόπων– **ἐλκύει τὴν θεία Χάρι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος,** τὸ Ὅποιο, ὡς Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, φωτίζει καὶ κατευθύνει διὰ τῶν Ἐπισκόπων τὴν Ἐκκλησία «εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν» (Ἰω. 16,13).

Πῶς, ὅμως, θὰ παρασχεθοῦν οἱ ἐγγυήσεις γιὰ τὴν ἀγιοπνευματικὴν ἐκφραση τῆς Ἐκκλησίας, ἂν συρρικνώνεται ἢ ἀδρανεῖ –σὲ κορυφαία θεολογικὰ θέματα– **ἡ ἀγιοπνευματικὴ λειτουργία τῆς Συνοδικότητας τῆς Ἐκκλησίας;**

Μὲ ὅσα, ἐν συντομίᾳ ἔγραψα, ἀπευθύνομαι πρὸς Ἐσᾶς Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς μας, γιὰ νὰ Σᾶς ἐκφράσω τὴν ἐκκλησιαστικοῦ χαρακτῆρα ἀνησυχίες μου καὶ παράλληλα νὰ θέσω ὑπόψη Σας μιὰ συνοπτικὴ θεολογικὴ ἀποτίμησή μου γιὰ τὴν μεθοδολογία τῶν Θεολογικῶν Διαλόγων καὶ τὴν ἐκκλησιολογικὴ σημασία, ποὺ ἔχει ἡ πρωτογενὴς Συνοδικὴ κάλυψή τους.

Μὲ βαθύτατο σεβασμὸ
υἱικῶς ἀσπάζομαι τὴν δεξιὰ Σας
Δημήτριος Τσελεγγίδης
Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς
τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

(*) Πηγή: <http://aktines.blogspot.gr/2014/11/15-19-2014.html>. Ἐπιμέλ., ὑπέρτιτλ., παράγρ., ἔντονα ἡμέτ.